

Spis treści

1	Fizjologia	1
1.1	Dojrzałe łożysko	5
1.1.1	Budowa, czynność	5
1.1.2	Łożysko jako gruczoł wydzielania wewnętrznego: HCG, HPL, progesteron, estrogeny	8
1.2	Płyn owodniowy	11
1.3	Rozwój zarodka i płodu	12
1.4	Organizm matki	14
2	Rozpoznanie ciąży	16
2.1	Ciąża wczesna	16
2.2	Rozpoznanie ciąży zaawansowanej	17
3	Opieka przedporodowa	18
3.1	Badania profilaktyczne	18
3.1.1	Wywiad	19
3.1.2	Badanie położnicze	22
3.1.2.1	Miednica	22
3.1.2.2	Badanie zewnętrzne: macica, chwyt Leopolda	23
3.1.2.3	Położenie płodu: położenie, ustawienie, ułożenie, wstawianie się	26
3.1.2.4	Tętno serca płodu, osłuchiwanie	28
3.1.2.5	Zewnętrzne badanie miednicy, wymiary miednicy	29
3.1.2.6	Badanie przez pochwę: szyjka macicy, stopień rozwarcia, miednica kostna	30
3.1.3	Badanie ogólne	32
3.1.3.1	Ciepłota ciała, ciśnienie tętnicze, badanie moczu, masa ciała	32
3.1.3.2	Serologia: grupa krwi, przeciwciała	34
3.1.3.3	Badania przesiewowe	35
3.1.4	Badania w ciąży dużego ryzyka	36
3.1.4.1	Kardiotokografia (KTG)	37
3.1.4.2	Amnioskopia	44
3.1.4.3	Badanie ultrasonograficzne	45
3.1.4.4	Badanie metodą Dopplera	57
3.1.4.5	Badania hormonalne, dojrzałość płuc płodu	62
3.1.5	Prenatalne badanie genetycznych wad płodu (diagnostyka prenatalna)	64
3.2	Porady dla kobiet w ciąży	67
3.2.1	Tryb życia	72
3.2.2	Częste dolegliwości ciążowe	73

4	Choroby ciąży	76
4.1	Choroby swoiste dla ciąży	76
4.1.1	Niepowściągliwe wymioty ciężarnych	76
4.1.2	Cholestaza ciężarnych	77
4.1.3	Nadciśnienie indukowane ciążą (nadciśnienie ciążowe), rzucawka, zespół HELLP	77
4.1.4	Choroby skóry swoiste dla ciąży	88
4.2	Choroby nieswoiste dla ciąży	89
4.2.1	Choroby serca	89
4.2.2	Gruźlica płuc	90
4.2.3	Odmiedniczkowe zapalenie nerek	90
4.2.4	Cukrzyca	91
4.2.4.1	Cukrzyca ciężarnych	95
4.2.5	Choroby gruczołu tarczowego	96
4.2.6	Ostry brzuch	97
4.2.7	Guzy przydatków	99
4.2.8	Badanie cytologiczne szyjki macicy	100
5	Powikłania w drugiej połowie ciąży	102
5.1	Poród przedwczesny	102
5.2	Przedwczesne pęknięcie pęcherza płodowego, zespół zakażenia owodni	108
5.3	Wewnątrzmaciczne zahamowanie wzrostu płodu	111
5.4	Ciąża po terminie	113
5.5	Wewnątrzmaciczne obumarcie płodu	114
6	Choroby płodu	117
6.1	Choroba hemolityczna	117
6.2	Alloimmunologiczna małopłytkowość płodu	124
6.3	Zakażenia przedporodowe	124
6.3.1	Przedporodowe zakażenie różyczką, embriopatia różyczkowa	125
6.3.2	Cytomegalia	127
6.3.3	Ospa wietrzna, półpasiec	128
6.3.4	Opryszczka zwykła	129
6.3.5	Wirusowe zapalenie wątroby	131
6.3.6	Rumień zakaźny	132
6.3.7	Nabyty zespół niedoboru odporności (AIDS), ciężarne HIV-dodatnie	133
6.3.8	Listerioza ciąży, listerioza u noworodka	136
6.3.9	Toksoplazmoza	136
6.3.10	Kiła	139
6.3.11	Rzeżączka	142
6.3.12	Szczepienia podczas ciąży	143
6.4	Wady rozwojowe	144
6.4.1	Wodogłowie	144
7	Poród prawidłowy	148
7.1	Czynniki porodowe	148
7.1.1	Płód	148

7.1.2	Kanał rodny	150
7.1.3	Siły porodowe, czynność skurczowa macicy	155
7.2	Początek porodu	158
7.2.1	Zwiastuny porodu, początek porodu, przygotowanie rodzącej	159
7.2.2	Wywiad, badanie rodzącej, poród samoistny	160
7.2.3	Zachowanie się główki podczas przechodzenia przez kanał rodny	164
7.2.4	Ocena wysokości stania główki w kanale rodnym	170
7.2.4.1	Ocena wysokości stania główki za pomocą chwytów zewnętrznych	170
7.2.4.2	Ocena wysokości stania główki badaniem przez pochwę	173
7.2.4.3	Ocena wysokości stania główki za pomocą badania ultrasonograficznego	175
7.3	Badanie płodu podczas porodu	175
7.3.1	Osluchiwanie, barwa płynu owodniowego	175
7.3.2	Kardiotokografia	176
7.3.3	Badanie krwi włóścikowej płodu	184
7.4	Prowadzenie porodu	189
7.4.1	Prowadzenie okresu rozwierania	189
7.4.1.1	Nadzór, ułożenie rodzącej, pozycja podczas porodu, poród w wodzie	191
7.4.1.2	Uśmierzanie bólu porodowego	193
7.4.2	Prowadzenie okresu wydalania	199
7.4.2.1	Rodząca w okresie wydalania: bóle parcie, pozycja porodowa, aktywne parcie, oddychanie	199
7.4.2.2	Płód w okresie wydalania, przedgłowie, krwiak podokostnowy	202
7.4.2.3	Ochrona krocza	204
7.4.2.4	Rodzenie barków, tułowia, bioder	206
7.4.2.5	Ustalenie godziny porodu, odpępnienie, cechy dojrzałości	207
7.5	Prowadzenie okresu łożyskowego	209
7.6	Okres położyskowy	214
7.7	Czas trwania porodu	218
8	Poród powikłany	221
8.1	Nieprawidłowe stanie i ułożenie główki	221
8.1.1	Niskie poprzeczne stanie główki	221
8.1.2	Wysokie proste stanie główki	224
8.1.3	Ustawienie potylicowe tylne	226
8.1.4	Ułożenia odgięciowe	231
8.1.4.1	Ułożenie wierzchołkowe	232
8.1.4.2	Ułożenie czołowe	236
8.1.4.3	Ułożenie twarzyczkowe	238
8.2	Położenie miednicowe	245
8.2.1	Podział, rozpoznanie, rozpoznanie różnicowe	245
8.2.2	Mechanizm porodowy	248
8.2.3	Poradnictwo ciężarnych	256
8.2.3.1	Profilaktyczny obrót płodu	256
8.2.4	Prowadzenie porodu, sposób rozwiązywania	257
8.2.4.1	Pomoc ręczna: uwolnienie rączek, rodzenie barków i główki	259
8.2.4.2	Ręczne wydobycie płodu	267
8.2.4.3	Trudności podczas ręcznego wydobycia płodu (rodzenie rączek i główki)	274

8.3	Położenie poprzeczne	278
8.3.1	Przebieg porodu w położeniu poprzecznym	279
8.3.2	Postępowanie w położeniu poprzecznym	282
8.4	Ciąża wielopłodowa	283
8.4.1	Prowadzenie ciąży wielopłodowej	286
8.4.2	Powikłania porodu, sposoby porodu	289
8.4.2.1	Powikłania porodu	289
8.4.2.2	Sposoby porodu, prowadzenie porodu	289
8.4.2.3	Okres łożyskowy	292
8.5	Zaburzenia czynności skurczowej macicy	292
8.6	Zahamowanie postępu porodu	295
8.7	Przyspieszanie dojrzewania szyjki macicy, wzniecanie porodu	296
8.8	Wewnątrzmaciczne niedotlenienie, wczesne uszkodzenia mózgu płodu	299
8.9	Powikłania pępowinowe: przodowanie i wypadnięcie pępowiny	303
8.9.1	Przodowanie pępowiny	303
8.9.2	Wypadnięcie pępowiny	304
8.10	Przodowanie rączki, wypadnięcie rączki	306
8.11	Dystocja barkowa	309
8.12	Niewspółmierność porodowa	311
8.12.1	Miednica jednostajnie ściętniona	313
8.12.2	Miednica lejkowata	320
8.12.3	Miednica długa	320
8.13	Pęknięcie macicy, rozdarcie macicy	324
8.14	Prowadzenie porodu po przebytych cięciu cesarskim	329
8.15	Zator płynem owodniowym	330
9	Operacje położnicze	333
9.1	Wskazania	333
9.2	Przygotowanie do operacji	334
9.3	Nacięcie krocza, nacięcie pochwy i krocza	335
9.4	Pęknięcie krocza i pochwy (pęknięcie krocza), uszkodzenia lechtaczki, pęknięcia warg sromowych	338
9.5	Zabieg kleszczowy	341
9.6	Trakcja próżniowa	351
9.7	Cięcie cesarskie	354
9.8	Obroty	360
9.8.1	Obrót z położenia poprzecznego	360
9.8.2	Obrót z położenia główkowego	363
9.9	Operacje pomniejszające: przebicie główki, kraniotrakcja	363
10	Krwawienia podczas ciąży i porodu	370
10.1	Poronienie	370
10.1.1	Poronienie sztuczne	371
10.1.2	Poronienie samoistne	371
10.1.2.1	Poronienie zupełne, poronienie wczesne	373
10.1.2.2	Poronienie niezupełne	374

10.1.2.3	Poronienie rozpoczynające się	375
10.1.2.4	Poronienie zagrażające	376
10.1.2.5	Poronienia nawykowe	377
10.1.2.6	Poronienie zatrzymane	377
10.1.2.7	Poronienie gorączkowe	378
10.2	Zaśniad groniasty, nowotwory trofoblastu	380
10.3	Ciąża pozamaciczna (ektopowa), ciąża jajowodowa	384
10.4	Łożysko przodujące	390
10.5	Przedwczesne oddzielenie się łożyska	396
10.6	Błoniasty przyczep pępowiny	401
10.7	Obfite krwawienia po porodzie	402
10.7.1	Obfite krwawienie okresu oddzielania łożyska, krwawienia atoniczne	402
10.7.2	Krwawienia z uszkodzeń tkanek miękkich kanału rodnego	411
11	Połów prawidłowy	415
11.1	Cofanie się zmian ciążowych i porodowych (inwolucja)	415
11.1.1	Położenie i ułożenie macicy podczas połogu	416
11.1.2	Zamykanie się kanału szyjki macicy	417
11.1.3	Wysokość dna macicy w pierwszych dniach połogu	417
11.2	Gojenie się ran porodowych podczas połogu	418
11.2.1	Odchody połogowe	418
11.3	Laktacja	419
11.4	Wznowienie czynności jajników	421
11.5	Kliniczny przebieg połogu	422
11.5.1	Tętno w okresie połogu	422
11.5.2	Temperatura ciała podczas połogu	422
11.5.3	Kontrola wysokości dna macicy	423
11.5.4	Kontrola odchodów połogowych	424
11.5.5	Oddawanie moczu w połogu	424
11.5.6	Wypróżnienia podczas połogu	425
11.5.7	Gimnastyka w połogu	425
11.5.8	Uruchamianie w połogu – wczesne wstawanie	425
11.5.9	Wypisanie ze szpitala po ukończeniu klinicznego okresu połogu	426
11.5.10	Karmienie piersią	426
12	Powikłania połogu	431
12.1	Zakażenia połogowe	431
12.1.1	Miejscowe zakażenia połogowe	432
12.1.1.1	Zakażenia rany po porodzie	432
12.1.1.2	Połogowe zapalenie błony śluzowej jamy macicy	432
12.1.2	Szerzenie się zakażenia podczas połogu	433
12.1.2.1	Droga błon śluzowych – połogowe zapalenie przydatków	433
12.1.2.2	Droga chłonki – zapalenie mięśnia macicznego → połogowe zapalenie przymacicz	434
12.1.2.3	Droga krwi – posocznica połogowa	435
12.1.2.4	Połogowe (rozlane) zapalenie otrzewnej	438
12.2	Krwawienia podczas połogu	439

12.2.1	Resztki tkanki łożyskowej i polip łożyskowy	439
12.2.2	Położowe zapalenie błony śluzowej macicy	440
12.2.3	Czynnościowe krwawienia podczas porodu	441
12.2.4	Krwawienia z ran porodowych	441
12.3	Uszkodzenia spojenia łonowego	441
12.4	Położowe zapalenie piersi	443
12.5	Zakrzepica żył miednicy	447
12.6	Poporodowe zapalenie gruczołu tarczowego	449
12.7	Zaburzenia psychiczne	450
13	Noworodek – M. Obladen	452
13.1	Zdrowy noworodek	452
13.1.1	Dziecko i jego rodzice	452
13.1.2	Wstępne zaopatrzenie noworodka	453
13.1.3	Badanie noworodka	454
13.1.4	Badania przesiewowe	456
13.1.5	Inne działania profilaktyczne	456
13.2	Żywnienie i pielęgnacja	457
13.2.1	Laktacja, karmienie piersią, leki w mleku matki	457
13.2.2	Karmienie sztucznym pokarmem	459
13.2.3	Zaburzenia karmienia	459
13.2.4	Pielęgnacja zdrowego noworodka	460
13.3	Adaptacja pourodzeniowa	462
13.3.1	Fizjologia adaptacji	462
13.3.1.1	Adaptacja układu oddechowego	462
13.3.1.2	Adaptacja układu krążenia	462
13.3.1.3	Adaptacyjne zaburzenia termoregulacji	464
13.3.1.4	Ocena adaptacji	465
13.3.2	Zaburzenia adaptacji	467
13.3.2.1	Niedotlenienie okołoporodowe	467
13.3.2.2	Reanimacja noworodka donoszonego i wcześniaka	467
13.3.2.3	Zespół aspiracji smółki (MAS – meconium aspiration syndrome)	471
13.3.2.4	Encefalopatia niedotlenieniowo-niedokrwienna	471
13.4	Urazy okołoporodowe	473
13.5	Wcześnieśnik	476
13.5.1	Wiek ciążowy	476
13.5.2	Zagrożenia poporodowe	477
13.5.3	Choroby wcześniaka	478
13.5.3.1	Niedobór surfaktantu (zespół zaburzeń oddychania)	478
13.5.3.2	Przetrwały przewód tętniczy	479
13.5.3.3	Dysplazja oskrzelowo-płucna	479
13.5.3.4	Napadowe bezdechy	480
13.5.3.5	Retinopatia	480
13.5.3.6	Krwawienia do mózgu	480
13.5.3.7	Martwicze zapalenie jelit (NEC)	480
13.5.3.8	Niedokrwistość wcześniaków	481
13.6	Noworodek hipotroficzny	481

13.7	Noworodek matki z cukrzycą	483
13.7.1	Przemiana glukozy i hipoglikemia	483
13.7.2	Fetopatia cukrzycowa	484
13.8	Częste choroby noworodków	485
13.8.1	Zaburzenia oddychania	485
13.8.2	Niedokrwistość, policytomia, nadmierna lepkość krwi	486
13.8.3	Hiperbilirubinemia, żółtaczka, fototerapia	487
13.8.4	Choroba hemolityczna	490
13.8.5	Uzależnienie od narkotyków, odstawienie narkotyków	490
13.8.6	Drgawki u noworodka	491
13.9	Częste wrodzone wady rozwojowe	492
13.9.1	Przewód pokarmowy	492
13.9.2	Wrodzone wady serca	495
13.9.3	Wady rozwojowe układu kostnego	496
13.9.4	Zespół Downa	499
13.9.5	Embriopatia i fetopatia poalkoholowa (płodowy zespół alkoholowy)	500
13.10	Zakażenia okresu noworodkowego	501
13.10.1	Stan immunologiczny noworodka	501
13.10.2	Posocznica i zakażenia paciorkowcami grupy B	501
13.10.3	Inne zakażenia	502
13.11	Problemy transportu noworodka	504
13.11.1	Rola neonatologa	504
13.11.2	Transport po porodzie	505
13.11.3	Transport przedporodowy	506
Skorowidz		508